

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **A. M.**

skazanego za czyn z art. 157 § 2 k.k. w zb. z art. 257 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 3 lipca 2025 r.

zażalenia skazanego

na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 30 kwietnia 2025 r., sygn. akt WKK 1/25,

o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 6 maja 2024 r., sygn. akt II AKa 427/22,

na podstawie art. 437 § 1 i art. 466 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

uchylić zaskarżone zarządzenie i przekazać sprawę do dalszych czynności Przewodniczącemu II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 13 września 2022 r. w sprawie o sygn. akt IV K 44/21 skazał A. M. za czyn z art. 119 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zb.

z art. 257 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych ustalając, że wysokość jednej stawki wynosi 100 zł. Wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres roku, nadto orzekł nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego w kwocie 10.000 zł.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych od tego wyroku przez oskarżonego i jego obrońcę Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 6 maja 2024 r., sygn. akt II AKa 427/22, zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że przywołał w podstawie prawnej skazania art. 4 § 1 k.k., dokonał korekty opisu czynu oraz wyeliminował z kwalifikacji prawnej czynu art. 119 § 1 k.k., a jako podstawę wymiaru kary wskazał art. 257 k.k. W pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy.

Aktualnie skazany A. M. złożył osobistą kasację od wyroku Sądu odwoławczego wskazując, że jest radcą prawnym. Zarządzeniem Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 2 września 2024 r. kasacja, jako odpowiadająca warunkom formalnym, została przyjęta i po złożeniu przez prokuratora pisemnej odpowiedzi na skargę przekazana Sądowi Najwyższemu.

W Sądzie Najwyższym sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą V KK 523/24 i przydzielona do referatu jednego z sędziów tego Sądu. Po ustaleniu w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w X., że radca prawny A. M. od dnia 3 kwietnia 2024 r. – na własny wniosek – nie wykonuje zawodu radcy prawnego, sędzia referent zarządzeniem z dnia 18 grudnia 2024 r. na podstawie art. 531 § 2 k.p.k. polecił zwrócić akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku w celu dopełnienia czynności zmierzających do usunięcia braków formalnych wniesionej kasacji. W zarządzeniu wskazał, że skoro A. M. nie wykonuje zawodu radcy prawnego, to cyt. „obecnie nie może nikogo, w tym siebie, reprezentować w charakterze radcy prawnego, w konsekwencji nie mógł skutecznie sporządzić i wnieść kasacji w dniu 22 sierpnia 2024 r.”. W takim razie należy wezwać go do uzupełnienia braku formalnego jego osobistej kasacji poprzez sporządzenie i wniesienie jej przez adwokata albo radcę prawnego.

Następnie Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zarządzeniem z dnia 2 stycznia 2025 r. wezwał skazanego A. M. do uzupełnienia w terminie 7 dni wspomnianego braku formalnego kasacji poprzez sporządzenie i

wniesienie jej przez adwokata albo radcę prawnego. Do wezwania załączono kserokopię zarządzenia sędziego Sądu Najwyższego. W odpowiedzi A. M. nadesłał pismo z informacją, że zaskarżył to zarządzenie, wobec czego zarządzenie wzywające do usunięcia braku kasacji uznaje za przedwczesne. Zażalenie skazanego na zarządzenie sędziego Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2024 r. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 11 lutego 2025 r., sygn. akt V KZ 4/25, pozostawił bez rozpoznania jako niedopuszczalne z mocy ustawy.

Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, zarządzeniem z dnia 28 marca 2025 r. ponownie wezwał A. M. do uzupełnienia braku kasacji poprzez sporządzenie i wniesienie jej przez adwokata lub radcę prawnego w terminie 7 dni. Wobec nieuzupełnienia przez skazanego A. M. tego braku w określonym terminie Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zarządzeniem z dnia 30 kwietnia 2025 r., sygn. akt WKK 1/25, na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. odmówił przyjęcia kasacji złożonej 26 sierpnia 2024 r. przez skazanego A. M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 maja 2024 r.

W ustawowym terminie skazany wniósł zażalenie na to zarządzenie, wskazując jako adresata Sąd Apelacyjny w Gdańsku, II Wydział Karny. Pismo w znacznej części zawiera wątki natury personalnej, jednak skarżący stwierdził też cyt. „nie znam przyczyn dlaczego skazanemu radcy prawnemu jakiś anonimowy «przewodniczący sądu apelacyjnego» odmawia prawa do kasacji”, „dalej jestem radcą prawnym”, „radca prawny jakim jestem ma takie same prawa jak adwokat, o czym zapomina tajemniczy przewodniczący sądu apelacyjnego”. Zażalenie zostało przedstawione do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Treść zażalenia (wadliwe wskazanie adresata, brak konkretnego zarzutu ze wskazaniem przepisu, który zdaniem skarżącego został naruszony, i wniosku końcowego, akcentowanie wątków personalnych, które nie mają znaczenia w aspekcie przyjęcia kasacji do rozpoznania) nasuwa wątpliwości co do kwalifikacji fachowych autora. Jest jednak faktem, że jest on radcą prawnym, według informacji zawartej na stronie internetowej Okręgowej Izby Radców Prawnych w X. z rejestracją nr [...]. W aktach sprawy znajduje się pismo Dziekana tej Izby z dnia 21

marca 2025 r. informujące, że „Pan A. M. (...) nie wykonuje zawodu radcy prawnego”, wobec czego sposób rozpoznania przedmiotowego zażalenia (nie ulega wątpliwości, że kwestionującego decyzję o odmowie przyjęcia kasacji) zależy od rozstrzygnięcia kwestii, czy niewykonujący zawodu radca prawny (zatem i adwokat) może skutecznie sporządzić i podpisać nadzwyczajny środek zaskarżenia, w tym wypadku kasację. Wypada przy tym uznać, że procedowaniu w tym przedmiocie i szerzej – co do przyjęcia kasacji sporządzonej i wniesionej we własnej sprawie przez radcę prawnego A. M. – nie stoi na przeszkodzie fakt wydania w Sądzie Najwyższym w dniu 18 grudnia 2024 r. określonej decyzji, skoro nie ma ona postaci orzeczenia tego Sądu. Decyzja ta została oparta na twierdzeniu, że radca prawny niewykonujący zawodu nie może nikogo, w tym siebie, reprezentować w charakterze radcy prawnego.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym przedmiotowe zażalenie poglądu ten nie w całości podziela. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 499) wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej. Z natury rzeczy świadczenie jakiegokolwiek pomocy, w tym prawnej, jest aktywnością nakierowaną w stronę innej osoby (podmiotu), potrzebującej tej pomocy, a tylko jako rodzaj przenośni można traktować używane niekiedy powiedzenia typu „pomóż sam sobie”. W tym względzie można odnotować, że Słownik Poprawnej Polszczyzny hasło „pomoc” uzupełnia wskazaniem, że chodzi o pomoc „dla kogo albo komu” oraz podaje takie połączenia słowne, jak: dawać, nieść, okazywać, udzielać komuś pomocy, przychodzić komuś z pomocą, służyć komuś pomocą, śpieszyć komuś na pomoc bądź z pomocą (Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998, s. 542). Znajduje to wyraz np. w aktach prawnych regulujących kwestię wynagradzania podmiotów fachowych wyznaczonych z urzędu, w których jest mowa o ponoszeniu przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (zob. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r.: w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu – Dz. U. z 2024 r. poz. 763 oraz w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu – Dz. U. z 2024 r., poz. 764). Zatem radca prawny niewykonyjący zawodu nie może świadczyć pomocy prawnej, tj. świadczyć usług o charakterze prawnym innym podmiotom, m.in. nie może sporządzić i podpisać kasacji, która ma być wniesiona na ich rzecz. Inaczej należy postrzegać przypadek, gdy podmiot fachowy sam występuje w procesie w charakterze strony. Podejmując określone czynności, nie świadczy sobie pomocy prawnej (choć może też korzystać z pomocy prawnej podmiotu fachowego) i nie reprezentuje siebie, w omawianym przypadku „w charakterze radcy prawnego”, zatem nawet niewykonywanie przez niego zawodu nie pozbawia go możliwości osobistego sporządzenia i podpisania kasacji. Byłoby tak dopiero w razie skreślenia go z odpowiedniej listy – adwokatów lub radców prawnych. W konsekwencji za prawidłową należy uznać decyzję Przewodniczącego Wydziału z dnia 2 września 2024 r. o przyjęciu osobistej kasacji skazanego A. M., bowiem jako sporządzona i podpisana przez radcę prawnego spełnia ona wymóg z art. 526 § 2 k.p.k., czego nie zmienia fakt niewykonywania przez skazanego zawodu radcy prawnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie jest to stanowisko odosobnione, np. w postanowieniu z dnia 23 listopada 2016 r., III KZ 77/16, wskazano na tle ówczesnego brzmienia art. 545 § 2 k.p.k. i w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 czerwca 2016 r., SK 2/15, że „tym samym w sprawie niniejszej, w sytuacji, gdyby J. P. posługiwał się tytułem zawodowym adwokata bądź radcy prawnego, i to niezależnie od tego czy aktualnie wykonującym czy też niewykonyującym zawodu, (podkr. SN) zgodnie z prokonstytucyjną wykładnią art. 545 § 2 k.p.k. byłoby dopuszczalne sporządzenie i wniesienie przez niego skutecznego wniosku o wznowienie postępowania we własnej sprawie”. W uzupełnieniu można wspomnieć, że wtedy Sąd Najwyższy utrzymał w mocy zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego i podpisanego przez skazanego, który argumentował, że ma wiedzę fachową, bowiem przez wiele lat wykonywał zawód adwokata. Rzecz jednak w tym, że w dacie sporządzenia wniosku zainteresowany nie był już adwokatem, bowiem wcześniej został skreślony z listy. Tymczasem A. M. figuruje na liście radców prawnych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.I.]

[a.†]